

Laura Los, Maxime Van Steen, Susan Demol & Jordi Casteleyn
Universiteit Antwerpen

Contact: laura.los@student.uantwerpen.be

maximevansteen@gmail.com

susan.demol@gmail.com

Jordi.Casteleyn@uantwerpen.be

Dichter. Leeronderzoek

1. Dichter?

Jongeren poëzie laten lezen is doorgaans geen sinecure. De meeste leerkrachten Nederlands vinden poëzieonderwijs van essentieel belang, maar toch lijken de poëzielessen dikwijls meer op een verplicht *mariage de raison* dan op een geslaagd huwelijk. Handboeken en leraren blijven zich bijvoorbeeld vastpinnen op het klassikaal analyse-

ren van een gedicht. Stijl krijgt dan veel aandacht; de gevoelens die het gedicht oproepen, verschuiven naar de achtergrond. Die koude poëzie-analyse waarin de leerling weinig zeggenschap krijgt, doen jongeren veelal afhaken.

Om die reden gingen wij, drie studenten van de Specifieke Lerarenopleiding aan de Universiteit Antwerpen, onder leiding van prof. Jordi Casteleyn, op zoek naar een stimulerend poëziemodel dat op een gedifferentieerde manier de leesmotivatie bij vijftien- tot achttienjarigen versterkt.

Voor dat model vonden we inspiratie bij Theo Witte. In zijn belangwekkende doctoraatsonderzoek *Het oog van de meester* onderzocht hij hoe je de literaire competenties van middelbare scholieren kunt aanscherpen door teksten aan te bieden die aansluiten bij hun cognitieve ontwikkeling. Wij sloten ons aan bij deze hypothese en namen zijn zes literaire competentieprofielen, gaande van belevend naar academisch lezen, als uitgangspunt. De kenmerken van die profielen vertaalden we consciëntieus naar typische eigenschappen van poëzie, zoals het taalgebruik of de aanwezigheid en complexiteit van stijlfiguren. In het eerste literaire competentieniveau wil een leerling vooral geamuseerd worden door het lezen van poëzie en bestaat het doel erin om gemotiveerd te raken om verder te lezen. Het zesde en laatste profiel omschrijft de leerling als een lezer die gedichten vanuit allerlei invalshoeken (psychologisch, filosofisch, intertekstueel, enz.) kan en wil benaderen. Het is immers de bedoeling dat leerlingen met dit model zelfstandig gedichten op hun niveau kunnen lezen en verwerken. Op die manier worden leerlingen noch verveeld noch onrealistisch uitgedaagd, noch onder- noch overschat.

2. Website

Op basis van dit model stelden we vervolgens een corpus samen dat aan de verschillende profielkenmerken voldoet. Dit corpus telt meer dan 150 gedichten en is onderverdeeld in vijf thematische categorieën: ‘herinnering’, ‘verlangen’, ‘groei’, ‘verwondering’ en ‘strijd’. Zo is het voor elke leerling niet alleen mogelijk om op zijn niveau poëzie te leren lezen en te leren appreciëren, maar ook om dat te doen met teksten die aansluiten bij zijn interesse. Bij elk literair competentieprofiel ontwikkelden we ten slotte een inhoudelijke, vormelijke en creatieve opdracht. Ook hier dient zich een mogelijkheid tot differentiëren aan: de leerling krijgt enerzijds gedichten aangeboden, gecategoriseerd binnen zijn of haar persoonlijk competentieniveau, én krijgt bovendien de mogelijkheid om de verwerking van die gedichten op verschillende manieren vorm te geven aan de hand van persoonlijke interesses. De gecategoriseerde gedichten en bijhorende opdrachten zijn terug te vinden op onze website die in de eerste plaats een werkinstrument wil zijn waarmee leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen.

De hypothese die aan de basis ligt van ons onderzoek, namelijk dat de leesmotivatie stijgt wanneer leerlingen werken met gedichten die corresponderen met hun literaire competentieprofiel en met hun cognitief ontwikkelingsniveau, wordt momenteel getest door de vakgroep Didactiek Nederlands van de Universiteit Antwerpen. De resultaten van dit onderzoek zullen tijdens de conferentie gepresenteerd worden.

3. Dichter!

Het is een utopische gedachte om elke leerling de liefde voor poëzie te kunnen bijbrengen, maar ons model biedt wel een optimale context om een blijvende interesse te creëren bij een zo groot mogelijke leerlingenpopulatie. Om die reden hebben we ons project de naam 'Dichter' gegeven. We brengen leerling en gedicht dicht bij elkaar door het juiste gedicht op het juiste moment aan te reiken.